

בחוקותי חי"ז שיחה א'

"מצותי תשמרו" כולל גם לימוד התורה, ולכן מוכרחים לפרש ש"בחוקתי תלכו" פירושו "עמלים בתורה. ונאמר לפני "מצותי תשמרו" ללמדנו שגם העמל בתורה הוא על מנת לשמור ולקיים. "עמלים בתורה" דורש עמל ולכן נקרא חקיקה הדורש יותר עמל מכתובה.

ברש"י: "אם בחקתי תלכו, יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה. ואת מצותי תשמרו: הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים כו".

צריך להבין: מהו הראיה ש"בחוקותי" הוא "עמלים בתורה" ולא לימוד התורה סתם? לכאורה הפירוש ש"ואת מצוותי תשמרו כו' הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים" הוא בסתירה לפירושו בדיבור המתחיל הראשון ש"ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור"?

והביאור בזה: לימוד התורה באופן הרגיל הוא גם כן מצוה, ואם כן היא נכללת ב"מצוותי תשמרו", ולכן מפרש רש"י ש"בחוקותי תלכו" הוא לא רק לימוד התורה אלא עמלים בתורה.

אך לפי זה קשה, דמדוע נאמר "בחוקותי" לפני "ואת מצותי", הרי הסדר הוא שלכתחילה הלימוד הוא למיגרס ורק אח"כ לעיונא? ועל זה מפרש רש"י בדיבור המתחיל השני "הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים", שהפירוש אינו על תיבת "מצותי" אלא על הסדר, שהטעם שהכתוב מקדים את בחוקותי הוא כדי ללמד שגם העמל בתורה הוא כדי לשמור ולקיים.

הביאור בפנימיות הענינים: חוקים הם למעלה מהשכל ונקראים חוקים כי חקיקה דורשת עמל, והעבודה שלמעלה משכל קשה יותר. ועל דרך זה הוא בלימוד התורה. שלימוד התורה גופא הוא ענין השכל, שאינו עמל. אך הלימוד בעמל, למעלה מכפי חיוב השכל הוא ענין "בחוקותי".